

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра філософії

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Шифр освітньої компоненти за ОП
192	«Будівництво та цивільна інженерія», «Міське будівництво та господарство»	ВК2Р-192-56

«Затверджую»

Завідувач кафедри

___ Іван Чорноморденко ___ / ___ /

Розробник силабуса

___ Марина Турчин ___ / ___ /

СИЛАБУС

ВК23-192-56 «Філософія науки і техніки»

(назва, шифр освітньої компоненти (дисципліни))

1) Статус освітньої компоненти: вибіркова

2) Контактні дані викладача: (зазначається посада, вчений ступінь, ПІБ викладача, корпоративна адреса електронної пошти, телефон, посилання на сторінку викладача на сайті КНУБА)

Турчин Марина Яремівна, кандидат філософських наук, доцент

E-mail: turchyn.my@knuba.edu.ua

0973056225

<https://www.knuba.edu.ua/faculties-arh-kafedri-arh-kafedra-filosofii-1/>

3) Пререквізити (дисципліни-попередники, які необхідно вивчити, щоб слухати цей курс):

«Історія філософії та філософської думки»

4) Коротка анотація дисципліни

Метою дисципліни є засвоєння основних понять і концепцій філософії науки та філософії техніки, розуміння загальної проблематики дисципліни, формування системи базових знань та навичок міждисциплінарного філософського та наукового мислення. Дисципліна має сприяти розвитку творчого мислення магістрів та забезпечити формування філософського, світоглядного, загальнотеоретичного фундаменту майбутніх фахівців в галузях технологічної спеціалізації.

Курс знайомить магістрів з проблематикою філософії науки, техніки, архітектури. Міждисциплінарна взаємодія цих складних систем розглядається в широкому соціокультурному контексті та в їх історичному розвитку. Особлива увага приділяється кризі сучасної техногенної цивілізації і глобальним тенденціям зміни наукової картини світу, типів наукової та технічної раціональності, системам цінностей, на які орієнтуються вчені, інженери та архітектори.

5) Структура курсу:

Загальна кількість кредитів ECTS	3
Сума годин:	90
Вид індивідуального завдання	реферат
Форма контролю	залік

6) Зміст курсу:

Змістовний модуль 1. Філософія науки

Тема 1. Наука як соціально-культурний феномен.

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Шифр освітньої компоненти за ОП
192	«Будівництво та цивільна інженерія», «Міське будівництво та господарство»	BK2P-192-56

Наука як система знань, соціальний інститут та дослідницька діяльність. Ідеали і норми наукового дослідження – складова системи засад науки. Наукова картина світу як складова засад наукового дослідження. Ознаки наукового знання (предметність, однозначність, визначеність, обґрунтованість, верифікація). Критерії науковості (об'єктивність, системність, спрямованість на досягнення істини, універсальність, достовірність, критичність). Роль і значення науки в житті людини і суспільства.

Тема 2. Історія та особливості розвитку науки. Етос науки.

Історична зміна системи засад науки як зміна типів наукової раціональності. Класичний, некласичний та постнекласичний типи наукової раціональності. Особливості досліджень в науці ХХІ ст.: міждисциплінарні проекти, комплексні програми, трансдисциплінарні стратегії як основа соціальних практики. Етичні виміри науки та виникнення етики науки. Свобода, вибір та відповідальність ученого як проблеми етики науки. Поняття етосу науки. Етична традиційність науки та багатомірність етосу сучасної постнекласичної науки.

Тема 3. Структура наукового знання.

Основні підходи до класифікації наук. Класифікація наук Г. Гегеля, О. Конта, В. Дільтея, Г. Ріккєрта, В. Віндельбанда. Сучасна класифікація наук. Методологічний аспект наукового пізнання, роль і функції методології в сучасній науці. Загальна характеристика наукової методології. Поняття методу, методики, алгоритму дій. Об'єктивна основа застосовності методів. Типологія методів. Філософські та загальнонаукові методи. Форми і методи емпіричного та теоретичного пізнання. Базова модель процесу наукового дослідження.

Тема 4. Основні концепції філософії науки.

Еволюція підходів до аналізу науки. Неоднорідність «філософії науки» – історія та сучасний стан. Головні підходи до аналізу науки. Позитивістський підхід. (О. Конт, Д.С. Мілль, Е. Мах, Р. Авенаріус). Пізнавальна цінність людських знань. Досвід та факти. Аналітичний підхід. (Б. Рассел, А.Н. Уайтхед, Л. Вітгенштейн, М. Шлик, Р. Карнап). Наукове знання як семантика, синтаксис та прагматика. Віденський гурток: пошук істини та «культ науки». Фактуалізм, індуктивізм, фізикалізм. Предмет філософії – мова науки. Принципи верифікації та фальсифікації. Постпозитивістський підхід. (М. Полані, Т. Кун, І. Лакатос, Д. Агассі, С. Тулмін, П. Фейєрабенд). Символічна логіка та історія науки. Соціологічний підхід. Наука як соціальний інститут сучасного суспільства. Антисцієнтизм (Л. Мемфорд, А. Печчеї, Х. Ортега-і-Гассет, Т. Роззак). Соціологія науки (Р. Метрон, Т. Парсонс, М. Вебер).

Змістовний модуль 2. Філософія техніки

Тема 5. Філософія техніки: поняття та предмет.

Актуальність філософського осмислення техніки. Причини онтологічного, антропологічного і методологічного характеру. Соціокультурні передумови філософського аналізу техніки. Поняття «техніка» в філософії (К. Ясперс, Т. Веблен, О. Тоффлер, М. Гайдеггер, Х. Блюменберг, Х. Ортега-і-Гассет, Х. Бек). Предмет філософії техніки. Основні напрями сучасної філософії техніки. Онтологія, антропологія, методологія і культурологія техніки.

Тема 6. Еволюція уявлень про техніку в історії культури.

Техніка і культура. Основні історичні етапи розвитку техніки. Стародавній світ. Техніка як мистецтво, ремесло, знання у Стародавньому світі. Міфологічне та теологічне розуміння техніки у Середні віки та епоху Відродження. Техніка та цехова організація ремесла у Новому часі. Натуралістичне розуміння техніки. Злиття науки та техніки. Виникнення

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Шифр освітньої компоненти за ОП
192	«Будівництво та цивільна інженерія», «Міське будівництво та господарство»	BK2P-192-56

технічних наук і розвиток професійної технічної освіти. Протистояння техніцизму та антитехніцизму (техніка благо – техніка зло). Сучасне суспільство. Інформаційний етап розвитку техніки. Комерціалізація техніки та глобалізація технічної системи. Техносфера та соціальний прогрес.

Тема 7. Онтологічна та антропологічна природа феномену техніки.

Техніка як самостійна реальність. Онтологічні характеристики техніки. Матеріальна предметність, соціальність, функціональність. Сутність техніки. Її вичерпаність та невичерпаність. Природа і техніка. Вплив техносфери на біосферу. Антропологічний підхід до дослідження техніки (А. Хунінг, К. Ясперс, Х. Ортега-і-Гассет, Х. Блюменберг). Вплив техніки на людину. Стадії відносин між людиною та технікою (техніка випадку, техніка ремесла, людина-технік). Вплив техніки на виробничу діяльність людини. Соціальна відповідальність суб'єктів інженерної діяльності. Правова, професійна та моральна відповідальність.

Індивідуальне завдання:

(тематика, зміст)

Індивідуальне завдання є формою творчої, самостійної роботи студента, що здійснюється у вигляді написання реферату. Обсяг реферату: 12 – 15 сторінок, формат А4, шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5. Структура роботи: титульна сторінка, план, вступ, основна частина, висновки, список літератури.

Тематика індивідуальних завдань

1. Філософія та наука: загальне та особливе у духовному освоєнні дійсності
2. Філософія природи та екологічні цінності сучасної цивілізації.
3. Принцип глобального еволюціонізму у сучасній науковій картині світу.
4. Синергетика та становлення нелінійної методології пізнання.
5. Істина та релятивізм у сучасній філософії науки.
6. Проблема соціальної стратифікації у сучасній філософії.
7. Проблема соціального прогресу як предмет осмислення філософії історії.
8. Техніка як об'єкт соціально-філософського осмислення.
9. Культура як предмет осмислення у сучасній філософії.
10. Традиції та новації в динаміці культури.
11. Природа моральної свідомості та антиномії моральної вибору.
12. Наука та релігія: можливості та межі діалогу.
13. Наука як предмет філософсько-методологічного дослідження.
14. Філософія та наука: історичні форми взаємозв'язку.
15. Філософія науки: становлення та основні етапи розвитку.
16. Наука та позанаукове знання у сучасній культурі.
17. Феномен антинауки та критика класичного раціоналізму.
18. Методологічні новації у сучасній філософії науки.
19. Некласичний та постнекласичний етапи у розвитку сучасної науки
20. Наука у постіндустріальному суспільстві.
21. Наукова теорія як предмет філософсько-методологічного аналізу.
22. Емпіричне пізнання та факти науки.
23. Метатеоретичні основи науки.
24. Наукова картина світу та її еволюція.

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра філософії

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Шифр освітньої компоненти за ОП
192	«Будівництво та цивільна інженерія», «Міське будівництво та господарство»	BK2P-192-56

25. Феномен наукової революції як предмет філософсько-методологічного аналізу.
26. Науковий прогрес: єдність когнітивних та соціокультурних параметрів.
27. Диференціація та інтеграція наукового знання як закономірності розвитку сучасної науки.
28. Багаторівнева концепція методологічного знання.
29. Системний підхід як загальнонаукова методологічна програма.
30. Наукове дослідження як методологічного аналізу.
31. Методи дослідження у сучасній науці.
32. Наука як соціальний інститут.
33. Наукова спільнота та школи в науці.
34. Проблема комунікації у сучасній науці.
35. Етика науки та норми наукового етосу.
36. Проблема аргументації у сучасній науці.
37. Наука та влада: можливість та межі діалогу.
38. Наука та моральність: свобода та соціальна відповідальність вченого.
39. Наука як цінність у сучасній культурі. Дилема сциентизму та антисциентизму.
40. Філософія та футурологія.

7) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу

дисципліни: <https://www.knuba.edu.ua/faculties-arh-kafedri-arh-kafedra-filosofii-1/>